

X.5. című utáni
átdolgozott anyag

R

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

A L A P S Z A B A L Y A I

(Tervezet)

I. Fejezet.

A Magyar Tudományos Akadémia célja és feladata.

1.§.

- /1/ A Magyar Tudományos Akadémia a Magyar Népköztársaság legfelsőbb tudományos
- /2/ Az Akadémia célja, hogy a dialektikus materializmus alapján, a tudományok valamennyi ágának művelésével, azok fejlesztésével, művelésük megszervezésével és támogatásával, továbbá az eredmények gyakorlati hasznosításának elősegítésével és a tudomány minden eszközével hozzájáruljon a Magyar Népköztársaság társadalmi, népgazdasági és művelődési feladatainak megvalósításához, a szocialista társadalmat építő népek fejlődéséhez, valamint a tudománynak az egész emberiség érdekét szolgáló előrehaladásához.

2.§.

- /1/ Az Akadémia feladata az egész magyar tudományos kutatás elvi irányítása, a kutatómunka összehangolása, továbbá a tudományos munka és a gyakorlati élet alkotó együttműködésének előmozdítása.
- /2/ Az Akadémia feladatköréből adódóan különösen gondoskodik:
  - a.) a hazai tudományos kutatás fő irányelveinek megállapításáról és ezek érvényesítéséről,
  - b.) az országos több évre szóló (távlati) tudományos kutatási terv és ennek alapján az országos éves tudományos tervek megvalósításáról,
  - c.) az Akadémia éves tudományos kutatási tervének elkészítéséről és a jóváhagyott terv végrehajtásáról,
  - d.) a hazai tudományos munkát végző személyek fejlődésének elősegítéséről, tudományos munkájuk támogatásáról, a tudományos utánpótlás feltételeinek biztosításáról,

./.

- e.) az országos jelentőségű tudományos eredmények és a folyamatban levő tudományos kutatásra vonatkozó adatok nyilvántartásáról,
  - f.) a magyar tudomány nemzetközi kapcsolatainak ápolásáról,
- /3/ Az Akadémia e feladatait valamennyi szervének együttműködése és az egyes kutatók javaslatainak figyelembevételé alapján az illetékes állami szervekkel egyetértésben látja el.

3.§.

- /1/ Az Akadémia saját tudományos terve megvalósítása érdekében a szervezetéhez tartozó kutatóintézetekben (csoportokban, laboratóriumokban) tudományos kutatást folytat.
- /2/ Szükséghez képest akadémiai tudományos kutatást lehet végezni egyes minisztériumok felügyelete alá rendelt intézmények keretében is.

4.§.

Az Akadémia saját kezdeményezéséből, vagy a Minisztertanács, a minisztériumok, továbbá más állami szervek megkeresésére véleményt nyilvánít a népgazdasági terv elkészítésével kapcsolatos, továbbá egyéb fontos tudományos kérdésben.

5.§.

Az Akadémia

- a.) támogatja az intézeti, kollektív és egyéni tudományos kutatást, megbízást ad tudományos művek elkészítéséhez,
- b.) a tudományos kutatások eredményeinek ismertetésére és a tudományos kérdések megvitatására előadó üléseket, kongresszusokat, tudományos ülészeket, előadásokat rendez, tudományos könyveket és folyóiratokat ad ki, gondoskodik külföldi tudományos munkák kiadásáról,
- c.) biztosítja, hogy a magyar tudomány képviselői kapcsolatot tartsanak külföldi tudósokkal, részt vegyenek külföldi tudományos kongresszusokon, ülészekokon, előadásokon; tanulmányutakat tegyenek és megismerjék a haladó tudományok eredményeit, alkalmat ad arra, hogy külföldi tudósok az Akadémia munkájában megfelelően részt vehessenek,

- d.) az Akadémia a tudományos ismeretek terjesztésével tervszerűen közreműködik dolgozó népünk műveltségi színvonalának emelésében; evégből felügyeletet gyakorol a hatáskörébe utalt tudományos és műszaki egyesületek, illetőleg társaságok felett, együttműködik az erre hivatott egyéb egyesületekkel és más társadalmi szervezetekkel.

II. FEJEZET.

Az Akadémia szervezete.

6.§.

/1/ Az Akadémia szervezete:

- a.) a közgyűlés,
- b.) az Elnökség,
- c.) az elnök, három alelnök, a főtitkár és az akadémiai titkárok,
- d.) az osztályok,
- e.) az osztályvezetőségek,
- f.) az Akadémia felügyelete alá tartozó kutatóintézetek, kutatócsoportok, laboratóriumok, az Akadémia Könyvtára, dokumentációs központok,
- g.) a bizottságok.

/2/ Az Elnökség munkáját az Elnökségi Titkárság, az osztályok munkáját pedig a szaktitkárságok segítik elő.

/3/ Az Akadémiára háruló igazgatási teendőket az Akadémia hivatali szervei látják el.

/4/ Az Akadémia szervezetéhez és felügyelete alá tartoznak továbbá:

- a.) az Akadémiai Kiadó,
- b.) az Akadémia egyéb vállalatai.

7.§.

Az Akadémia felügyeletet gyakorol:

- a.) a Tudományos Minősítő Bizottság, továbbá
- b.) tudományos és műszaki szövetségek, egyesületek és társaságok felett.

III. FEJEZET.

A tagok választása, jogaik és kötelezettségeik.

- /1/ Az Akadémia tagjai: tiszteleti, külső, rendes és levelező tagok. Mindegyik tag valamelyik osztályhoz tartozik.
- /2/ Az Akadémia rendes és levelező tagjainak számát az Elnökség évenként állapítja meg.
- /3/ A tagok megválasztására az illetékes osztályok javaslati alapján az Elnökség tesz előterjesztést a közgyűlésnek. Az osztály a javaslatot két, vagy több tagjának ajánlása alapján teszi meg. Az Elnökség előterjesztését az Akadémia tagjainak a közgyűlés előtt meg kell küldeni.
- /4/ Az Akadémia tagjainak választására állami és társadalmi szervek is tehetnek javaslatot az Elnökségnek; e javaslatokat véleményezés végett meg kell küldeni az Akadémia illetékes osztályának.

9.§.

- /1/ Tiszteleti tagok azok köréből választhatók, akik a tudomány területén különösen kiemelkedő érdemeket szereztek. Tiszteleti taggá külföldi állampolgár is választható.
- /2/ Külső tagokká a magyar tudomány számára jelentős munkásságuk alapján külföldi állampolgárságu tudósok választhatók.
- /3/ Rendes tagokat a kiemelkedő tudományos eredményeket elért levelező tagok közül lehet választani.
- /4/ Levelező taggá kiváló tudományos eredményeik alapján a tudományok doktorai választhatók.
- /5/ Tiszteleti, külső, rendes és levelező tagok a tagsági jogaikat megválasztásukkal szerzik meg. Az Akadémia Elnöksége a megválasztott tag részére oklevelet ad.

10.§.

- /1/ Akit levelező taggá választottak, köteles megválasztásától számított egy év alatt székfoglaló értekezést előterjeszteni; indokolt esetben az értekezés előterjesztésére az Elnökség későbbi határidőt szabhat meg.

./.

- /2/ A levelező tag a székfoglaló értékezést nyilvános osztályülésen adja elő; ezen az ülésen történik oklevelének átadása is.

11.§.

- /1/ Az Akadémia rendes tagjainak kötelessége, hogy műveljék és fejlesszék tudományágukat, részt vegyenek az Akadémia tudományszervező munkájában és elősegítsék a tudományos eredmények felhasználását.
- /2/ Az Akadémia tagjai részt vesznek az Akadémia közgyűlésén, az osztályüléseken, a felolvasó üléseken, az ankétokon stb.

12.§.

- /1/ A tiszteleti, a rendes és levelező tagoknak osztályuk ülésein szavazati joguk van. A közgyűlésen szavazati jog csak a tiszteleti és rendes tagokat illeti meg.
- /2/ Az Akadémia rendes és levelező tagjai ebben a minőségükben külön akadémiai illetményben részesülnek.
- /3/ A tagok tagságuk minőségéhez képest: "a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti, külső, levelező tagja" megjelölést használhatják. A rendes tagot "akadémikus" megjelölés illeti meg.

13.§.

- /1/ Az akadémiai tagság a tag halálával, vagy a tagságról történő lemondással szűnik meg.
- /2/ Az Elnökség az illetékes osztályülés előterjesztésére kizárhatja az Akadémia tagjai közül azt, aki olyan magatartást tanusít, amely őt a tagságra méltatlanná teszi. Az osztályülés előterjesztését a jelenlevő tagok kétharmadnyi szótöbbségével, titkos szavazással határozza el. Az Elnökség határozathozatal előtt a tagnak a lehetőséghez képest alkalmat ad írásbeli, vagy szóbeli nyilatkozat tételére.
- /3/ A kizárt tag az Elnökség határozata ellen a közgyűléshez fellebbezhet, a fellebbezés elintézéséig azonban tagsági jogait nem gyakorolhatja.

IV. FEJEZET.

A közgyűlés.

14.§.

- /1/ A közgyűlés az Akadémia legfőbb szerve.
- /2/ A közgyűlésen az Akadémia tiszteleti és rendes tagjai szavazati joggal, levelező és külső tagjai pedig tanácskozási és indítványozási joggal vesznek részt. Az Elnökség, valamint az osztályvezetőségek tagjainak akkor is van szavazati joguk, ha levelező tagok.
- /3/ A közgyűlést az Akadémia évi Nagygyűlése keretében kell tartani. Az Elnökség egyébként közgyűlést bármikor összehívhat; az Akadémia tagjai egyharmadának írásbeli javaslatára a közgyűlést köteles összehívni.
- /4/ A közgyűlést az Akadémia elnöke vezeti.
- /5/ Az Akadémia elnökének akadályoztatása esetén a közgyűlést az Elnökség által kijelölt alelnök, ha pedig az alelnökök is akadályoztatva vannak, az az elnökségi tag vezeti, akit az Elnökség ezzel megbíz.

15.§.

- /1/ A közgyűlés hatáskörébe tartozik:
  - a./ az Akadémia működésére, a tudományos terv és a végrehajtását elősegítő gazdasági tervek teljesítésére vonatkozó, a főtitkár útján előterjesztett elnökségi beszámoló megvitatása és jóváhagyása;
  - b./ az országos tudományos terv fő irányelveinek meghatározása;
  - c./ az Akadémia alapszabályainak megállapítása, illetőleg módosítása;
  - d./ az elnök, a három alelnök, a főtitkár, az akadémiai titkárok és az Elnökség nyolc tagjának megválasztása;
  - e./ új tagok választása;
  - f./ az Elnökség kizáró határozata elleni fellebbezések elbírálása.
- /2/ A közgyűlés határoz minden olyan fontos ügyben, amely az Akadémia működési körébe tartozik, illetőleg amelyet az Elnökség a közgyűlés elé terjeszt.

./.

16.§.

- /1/ A közgyűlés az elnököt és az alelnököket az Akadémia belföldi tiszteletti és rendes tagjai sorából választja. Elnökségi tagokká tiszteletti, rendes és levelező tagok választhatók.
- /2/ A főtitkárt és az akadémiai titkárokat az Akadémia rendes vagy levelező tagjai közül kell választani.
- /3/ Az előző bekezdésekben felsoroltak megválasztása három évre szól. Jelölésükre a közgyűlés a szavazásra jogosult tagok sorából öttagu jelölőbizottságot küld ki.
- /4/ Az elnököt tisztségében a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, az alelnököket, a főtitkárt és az akadémiai titkárokat pedig a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa erősíti meg.

17.§.

- /1/ A közgyűlés akkor határozatképes, ha azon a szavazásra jogosult tagoknak legalább a fele jelen van. Határozatképtelenség esetén tizenöt napon belül újabb közgyűlést kell összehívni, amely a megjelent tagok számára tekintet nélkül határozatképes.
- /2/ A közgyűlés határozatait általában nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.
- /3/ A közgyűlés titkos szavazással választja a tagokat és a 16.§.-ban felsoroltakat, továbbá titkosan szavaz a tagok kizárása tárgyában.
- /4/ A tagok választásához és kizárásához a szavazásra jogosult jelenlevők kétharmadnyi szótöbbsége szükséges.

V. FEJEZET.

Az Elnökség.

18.§.

- /1/ Az Akadémia állandó és folyamatos működését az Elnökség irányítja.
- /2/ Az Elnökség tagjai: az elnök, a három alelnök, a főtitkár, az osztályelnökök, az akadémiai titkárok, és a választott nyolc elnökségi tag.

./.

19.§.

Az Elnökség hatáskörébe tartozik:

- a.) a közgyűlés előkészítése, az Akadémia működéséről szóló közgyűlési beszámoló elkészítése, a közgyűlés határozatainak végrehajtása;
- b.) az osztályok tudományos terveinek jóváhagyása és az Akadémia egységes tudományos tervének elkészítése;
- c.) az osztályok működésének ellenőrzése;
- d.) az Akadémia pénzügyi, beruházási, létszám- és egyéb keretének az osztályok közötti felosztása.

20.§.

- /1/ Az Elnökség havonta legalább egy ülést tart. Az ülést az elnök hívja össze.
- /2/ Az Elnökség határozatát egyszerű szótöbbséggel hozza; szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

VI. FEJEZET.

Az elnök, az alelnökök, a főtitkár és az akadémiai titkárak.

21.§.

- /1/ Az Akadémia munkáját az elnök irányítja.
- /2/ Az elnök hatáskörébe tartozik:
  - a./ az Akadémia képvisellete,
  - b.) az Akadémia által az állami szervekhez benyújtandó jelentések, illetőleg javaslatok elkészítése és előterjesztése, az állami szervektől érkező megkeresések és megbízások elintézése,
  - c.) az Akadémia tudományos intézetei, intézményei, vállaltai és hivatali szervezete felett a felügyelet gyakorlása, továbbá e szerveket illetően a kinevezési (alkalmazási és megbizási) és felmentési jog gyakorlása,
  - d.) az akadémiai bizottságok elnökeinek és titkárainak, valamint az akadémiai intézetek Tudományos Tanácsai vezetőinek és tagjainak megbizása,

- e.) javaslattétel kitüntetésekre, továbbá kitüntető jelvények és jutalmak adományozása,
- f.) az osztályok javaslatai alapján külföldi kiküldetések engedélyezése és külföldiek meghívása,
- g.) az osztályvezetőségek javaslata alapján az Akadémia tudományos intézeteinek szervezeti és működési szabályzatának jóváhagyása, valamint az Akadémia ügyrendjének megállapítása.

/3/ Az elnök - kivéve a közgyűlés és az Elnökség hatáskörébe utalt ügyeket - az Akadémia igazgatási körébe tartozó bármely ügyet a saját hatáskörébe vonhat, illetőleg az intézkedést és döntést magának tarthatja fenn.

22.§.

- /1/ Az elnököt akadályoztatása esetén az általa kijelölt alelnök helyettesíti.
- /2/ Az elnök a hatáskörébe tartozó egyes ügyek, vagy ügykörök ellátásával az alelnököket bizhatja meg.

23.§.

- /1/ A főtitkár támogatja az elnököt feladatai ellátásában; az osztálytitkárok útján irányítja az osztály tudományos munkáját; vezeti az Akadémia hivatali szerveit.
- /2/ A főtitkár:
  - a.) gondoskodik az Akadémia tudományos tervének elkészítéséről és megteszi az annak végrehajtásához szükséges intézkedéseket,
  - b.) biztosítja a közgyűlés és az Elnökség határozatainak végrehajtását, illetőleg kiadja a végrehajtáshoz szükséges utasításokat és intézkedéseket,
  - c.) az elnök által reáruházott hatáskörben gyakorolja a felügyeletet, a kinevezési és a felmentési jogkört az Akadémia intézeteit, intézményeit, vállalatait és a hivatali szerveit illetően,
  - d.) összehangolja az osztályok munkáját,
  - e.) szerkeszti az Akadémiai Értesítőt,
- /3/ Az elnök a saját hatáskörébe tartozó ügyek, vagy ügykörök ellátásával a főtitkárt bizhatja meg.

24.§.

- /1/ Az akadémiai titkárok számát és feladatkörét a közgyűlés határozza meg.
- /2/ Az akadémiai titkárok a közgyűlés által meghatározott ügykörben a főtitkár helyettesei.
- /3/ Az akadémiai titkárok egyike a főtitkár állandó helyettese.

25.§.

- /1/ Az Elnökség munkájával kapcsolatos ügyviteli teendőket az Elnökségi Titkárság látja el. Az Elnökségi Titkárság közvetlenül a főtitkár irányítása alá tartozik; vezetőjét az Akadémia elnöke nevezi ki.
- /2/ Az Elnökségi Titkárság előkészíti a közgyűlés, a nagygyűlés és az elnökségi ülések napirendjét; továbbá az Elnökség elé kerülő ügyeket; a tudományos tervezést illetően módszertani irányelveket dolgoz ki; koordinálja az osztályok tervezési munkáját és jóváhagyásra előkészíti a terveket; ellenőrzi az elnökségi határozatok végrehajtását és intézi mindazokat az ügyeket, amelyekkel az Elnökség megbizza.

VII. FEJEZET.

Az osztályok, az osztályülés, az osztályvezetőségek.

26.§.

Az Akadémia tudományos feladatait az osztályok, továbbá az osztályok irányítása alá tartozó intézetek és bizottságok útján látja el.

27.§.

/1/ Az Akadémia osztályai:

- I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya,
- II. Társadalmi- és Történeti Tudományok Osztálya,
- III. Matematikai és Fizikai Tudományok Osztálya,
- IV. Agrártudományok Osztálya,
- V. Biológiai és Orvosi Tudományok Osztálya,
- VI. Műszaki Tudományok Osztálya,
- VII. Kémiai Tudományok Osztálya,

- /2/ Az osztályvezetőségek javaslatára az Akadémia Elnöksége a tudományos osztályokon belül egyes tudományszakokra önálló csoportokat szervezhet, megállapítja azok feladatát, valamint működési körét és megbizsa a csoportok vezetőit. A csoportok tudományterületükön tudományos osztály jellegével működnek.

28.§.

- /1/ Az osztályok tagjai negyedévenként legalább egyszer osztályülést tartanak. Az osztályülést az osztályelnök hívja össze és vezeti; akadályoztatása esetén az osztálytitkár helyettesíti.
- /2/ Az osztályülésen az osztályhoz tartozó tiszteleti és rendes valamint levelező tagoknak részvételi és szavazati joguk van. A rendes és levelező tagok részvétele az osztályülésen a tagságból folyó kötelezettség.
- /3/ Az osztályülés az osztály tagjai köréből három évre osztályvezetőséget, osztályelnököt és osztálytitkárt választ. Osztályelnökké csak tiszteleti, vagy rendes tagot lehet választani.
- /4/ Az osztályülés:
- a.) megtárgyalja az osztályvezetőség által eléje terjesztett kérdéseket;
  - b.) előadó üléseket rendez;
  - c.) dönt új tagok jelölése tárgyában.
- /5/ Az osztályülések zártak, kivéve a nyilvános előadó üléseket. Az osztályülésre a bizottságok tagjain kívül más szakértőket is meg lehet hívni. Előadó ülésen - az osztályvezetőség határozata alapján - azok is bemutathatják, illetőleg előadhatják tudományos munkájukat, akik az Akadémiának nem tagjai.

29.§.

- /1/ Az osztály, valamint az osztályhoz tartozó bizottságok és intézetek működésének folyamatos irányítását és ellenőrzését az osztályvezetőség végzi.
- /2/ Az osztályvezetőség tagjai: az osztályelnök, az osztálytitkár és azok, akiket az osztály és osztályvezetőség tagjaivá választ. Az osztályvezetőség ülésein a vezetőség tagjaival azonos jogokkal vesznek részt az osztálynak azon tagjai, akiket a közgyűlés az Elnökség tagjaivá választott.

- /3/ Az osztályvezetőség választott tagjainak száma háromnál kevesebb és nyolcnál több nem lehet.
- /4/ Az osztályvezetőség havonta legalább egyszer tart ülést. Határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

30.§.

/1/ Az osztályvezetőség hatásköre:

- a.) az osztály távlati tudományos terveinek elkészítése és az előfeltételek biztosítása a jóváhagyott tervek végrehajtásához,
- b.) az osztály évi tudományos terveinek és az azok megvalósítását elősegítő gazdasági tervek elkészítése az Elnökség által az osztály részére megállapított keretek között, a jóváhagyott terv végrehajtásának ellenőrzése,
- c.) az osztály által képviselt tudományág körében tudományos munkásságot végző személyek fejlődésének figyelemmel kísérése, a tudósképzést érintő kérdésekben javaslattétel a Tudományos Minősítő Bizottságnak, véleménynyilvánítás az egyetemek, főiskolák és egyéb tudományos intézmények személyi kérdéseiben,
- d.) az osztály által képviselt tudományág körében működő akadémiai kutatóintézetek és egyesületek, valamint bizottságok munkájának irányítása és ellenőrzése,
- e.) az osztály által képviselt tudományágban elért eredmények ismertetésének és felhasználásának elősegítése; az osztály könyvkiadási tervének elkészítése.

/2/ Az osztályvezetőség látja el mindazokat a feladatokat és véleményt nyilvánít mindazon kérdésben, amelyet az Elnökség hatáskörébe utal.

/3/ Az osztályvezetőség működéséről rendszeresen beszámol az osztályülésnek és évenként jelentést tesz az Elnökségnek.

31.§.

/1/ Az osztály élén az osztályelnök áll.

/2/ Az osztályelnök irányítja az osztály által képviselt tudományágakkal összefüggő ügyeket, megbizzza az osztályhoz tartozó bizottságok tagjait.

- /2/ Az Akadémia tudományos kutatóintézetei a vonatkozó állami határozatok és az Akadémia elnöke által jóváhagyott működési szabályzat alapján fejtik ki tevékenységüket.
- /3/ Az Akadémia elnöke a felügyelete alá tartozó kutatóintézeteket az osztályvezetőség útján irányítja és ellenőrzi.
- /4/ A tudományos kutatóintézetek keretében a tudományos munka eredményességének előmozdítása érdekében dokumentációs központok szervezhetők.

35.§.

- /1/ A kutatóintézet az igazgató vezetése alatt áll, az igazgató felelős az intézet működéséért. Az igazgató az Akadémia illetékes osztályvezetőségének közvetlen felügyelete, irányítása és ellenőrzése alá tartozik.
- /2/ Az igazgatót tudományos munkájának irányításában az intézet Tudományos Tanácsa támogatja. A Tudományos Tanács tagjainak számát és összetételét az intézet szabályzata állapítja meg.
- /3/ A Tudományos Tanács az igazgató tanácsadó testülete. Vezetőjét és tagjait az illetékes osztályvezetőség javaslatára alapján az Akadémia elnöke bízza meg.

36.§.

- /1/ Az Akadémia a tudományos ismeretek terjesztése és a tudományos munka előmozdítása érdekében könyvtárat tart fenn.
- /2/ Az Akadémia Könyvtárának szervezetét és igazgatását a könyvtár használatának módozatait és fejlesztésének eszközeit a könyvtár ügyrendje állapítja meg.
- /3/ Az Akadémia Könyvtára az Akadémia elnökének közvetlen felügyelete alatt áll.

IX. FEJEZET.

A bizottságok.

37.§.

- /1/ Az Elnökség és az osztályvezetőségek egyes tudományos kérdések megvizsgálására, továbbá egyes feladatok

./.

- /3/ Az osztályelnök az osztályvezetőséget rendszeresen tájékoztatja az Elnökség határozatairól.

32.§.

- /1/ Az osztályelnököt feladatai ellátásában az osztálytitkár támogatja.
- /2/ Az osztálytitkár gondoskodik az osztály munkájának folyamatosságáról, előkészíti az osztályvezetőség üléseit, állandó figyelemmel kíséri és ellenőrzi az osztályhoz tartozó intézetek és bizottságok tevékenységét és segíti ezeket munkájuk feltételeinek biztosításában, irányítja és ellenőrzi a szaktitkárságot.
- /3/ Az osztályra vonatkozó határozatokat az osztálytitkár hajtja végre, az osztályvezetőségi ülésen a határozatok végrehajtásáról rendszeresen beszámol.

33.§.

- /1/ Az osztály tudományszervező munkáját és ügyvitelét az osztálytitkár irányításával a szaktitkárság végzi. A szaktitkárság folyamatos ügyvitelét a szaktitkár biztosítja.
- /2/ A szaktitkárság feladata az osztályülések, az osztályvezetőségi ülése, az osztályhoz tartozó bizottsági ülések, tudományos ülészek előkészítése; a jóváhagyott határozatok végrehajtásának biztosítása, segítségnyújtás az osztály tudománypolitikai munkájában.
- /3/ A szaktitkárt az osztályvezetőség javaslata alapján az Akadémia főtitkára nevezi ki.

VIII. FEJEZET.

Az Akadémia intézetei és intézményei.

34.§.

- /1/ Az Akadémia tudományos kutatási tervét a felügyelete alá tartozó tudományos kutatóintézetek (csoportok, laboratóriumok) köreműködésével oldja meg; szükséghez képest egyes feladatok megoldásában az érdekelt minisztériumok felügyelete alá tartozó intézmények is közreműködnek.

./.

rendszeres, vagy esetenkénti ellátására bizottságokat szervezhetnek, illetőleg küldhetnek ki. Az elnökségi bizottságok közvetlenül az Elnökség, az osztályokhoz tartozó bizottságok az osztályvezetőség közvetlen irányítása alá tartoznak. A bizottságok az Elnökség, illetőleg az osztályvezetőség javaslattevő szervei.

- /2/ Meghatározott tudományterületek körébe tartozó feladatok rendszeres ellátására állandó jellegű bizottságokat, illetőleg komplex bizottságokat kell szervezni. Az osztályvezetőség a bizottsági feladatok ellátásával az akadémiai kutatóintézetek Tudományos Tanácsait is megbizhatja.
- /3/ Az elnökségi bizottságok elnökét, titkárát és tagjait - egy évi időtartamra - az Akadémia Elnöke bizza meg. Az osztályokhoz tartozó bizottságok, illetőleg komplex bizottságok elnökét és titkárát - az osztályvezetőség előterjesztésére - egy évi időtartamra az Akadémia elnöke, tagjait pedig az osztályelnök bizza meg.
- /4/ A bizottság, illetőleg komplex-bizottság munkájáért a bizottság elnöke felelős. A bizottság elnökét az Akadémia rendes, vagy levelező tagjai közül kell kijelölni.

38.§.

A bizottság és komplex bizottság ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket az osztályvezetőség hatáskörébe utal, megvitatja a tudományterület elvi és szakmai kérdéseit, vitaüléseket, tanácskozásokat, felolvasó léseket, kongresszusokat, tudományos ülésszakokat készít elő, beszámoltatja az aspiránsokat és ösztöndíjasokat, javaslatokat készít az illető tudomány érdemi és szervezeti kérdéseire nézve.

39.§.

- /1/ Az osztályvezetőségek egyes konkrét feladatok elvégzésére a bizottságok mellé albizottságokat (munkabizottságokat) szervezhetnek.
- /2/ Az albizottság elnökét és tagjait - az illetékes bizottság elnökének előterjesztésére - legfeljebb egy évi időtartamra az osztályelnök bizza meg.

40.§.

A bizottságok, illetőleg az albizottságok munkájába a tagokon kívül más szakértők is bevonhatók.

./.

X. FEJEZET.

Tudományos ülések.

41. §.

- /1/ Az Akadémia minden évben nagygyűlést rendel, amelynek keretében kiemelkedő fontosságú tudományos kérdéseket vitat meg és megtartja évi rendes közgyűlését.
- /2/ A nagygyűlés keretében osztályüléseket kell tartani, azokon az osztályok megvitatják az osztálytitkári beszámolót.

42. §.

- /1/ Az Akadémia céljainak megvalósítása érdekében kongresszusokat, tudományos ülészakokat és egyéb tudományos előadásokat rendez, amelyekre meghívhat külföldi tudósokat is.
- /2/ A kongresszusok és tudományos előadások célja, hogy előmozdítsák a tudomány fejlődését, a tudományos és gyakorlati szakemberek széleskörű bevonásával megvitassák a tudományos kérdéseket, továbbá ismertessék a magyar tudomány eredményeit.

XI. FEJEZET.

Az Akadémia szerepe a tudósképzésben.

43. §.

- /1/ Az Akadémia irányítja és ellenőrzi a tudósképzést.
- /2/ Az Akadémia a tudósképzéssel kapcsolatos feladatokat az Elnökség irányításával és az Akadémia többi szerveinek közreműködésével a Tudományos Minősítő Bizottság útján látja el.
- /3/ A Tudományos Minősítő Bizottság szervezetét és működését külön jogszabályok állapítják meg.
- /4/ A tudományos minősítésekkel kapcsolatos intézkedések egységes előkészítését és végrehajtását a Tudományos Minősítő Bizottság Titkársága az Akadémia osztályainak közreműködésével látja el.

44.§.

Az Akadémia a tudományok művelőit ösztöndíjak és kutatóprémiumok, továbbá tudományos díjak kitűzésével is támogatja.

XII. FEJEZET.

Az Akadémia hivatali szervei.

45.§.

- /1/ Az Akadémia hivatali szervei közvetlenül a főtitkár irányítása és felügyelete alatt működnek. A főtitkár a hivatal egyes szerveinek irányítását az illetékes akadémiai titkárra is átruházhatja.
- /2/ Az Akadémia hivatali szerveinek vezetőit a főtitkár javaslatára az elnök nevezi ki.
- /3/ A hivatali szervek feladata, hogy az Elnökség által jóváhagyott tervek alapján gondoskodják az Akadémia osztályainak, intézeteinek és intézményeinek zavartalan működéséhez szükséges feltételek biztosításáról, az Akadémia felügyelete alá tartozó vállalatok irányításáról; a hivatali szervek látják el az Akadémia működésével kapcsolatos igazgatási teendőket.
- /4/ A hivatali szervek részletes feladatait, valamint az osztályokkal és az Akadémia felügyelete alá tartozó intézetekkel és intézményekkel való kapcsolatát az Elnökség által jóváhagyott ügyrend állapítja meg.

XIII. FEJEZET.

Könyv- és folyóiratkiadás: az Akadémia egyéb vállalatai.

46.§.

- /1/ Az Akadémia a tudományos kutatások eredményeinek nyilvánosságra hozatala érdekében meghatározott terv szerint tudományos könyveket és folyóiratokat ad ki. Az osztályok könyv- és folyóiratkiadási tervét az Elnökség által kijelölt Könyv és Folyóiratkiadó Bizottság javaslata alapján az Elnökség hagyja jóvá. Az Akadémia könyv és folyóiratkiadási tervének teljesítését az Akadémiai Kiadó útján biztosítja.

./.

- /2/ Az Akadémia az egyes tudományos kutatási feladatok gyakorlati megvalósítása, valamint a tudományos kutatáshoz szükséges eszközök előállítása érdekében vállalatokat tart fenn.

XIV. FEJEZET.

Vegyes intézkedések.

47.§.

Az Akadémiának azok a korábbi tagjai, akiket az Akadémia újjáalakulása során nem választottak meg újból, az Akadémia tanácskozó tagjai. A tanácskozó tagok az "Akadémia tanácskozó tagja" címet továbbra is használhatják.

48.§.

- /1/ Az Akadémia alapszabályait a közgyűlés módosíthatja.
- /2/ Az alapszabályok módosítására az Elnökségnek javaslatot tehet az Akadémia tiz olyan tagja, akinek a közgyűlésen szavazati joga van. Az Elnökség a javaslatot véleményével együtt a közgyűlés elé terjeszti.
- /3/ Az alapszabályok módosítása felől a közgyűlés csak akkor határozhat, ha a szavazati joggal rendelkező tagok fele jelen van. A módosítást elfogadó határozathoz a jelenlevők kétharmadnyi szótöbbsége szükséges.

49.§.

A közgyűlés által elfogadott és a Népköztársaság Elnöki Tanácsa által jóváhagyott alapszabályok képezik az Akadémia ügyrendjének alapját, amelyet az Elnökség hagy jóvá.

Budapest, 1955. október 12.

A M A G Y A R T U D O M Á N Y O S A K A D É M I A
A L A P S Z A B Á L Y A I .

I. FEJEZET.

A Magyar Tudományos Akadémia célja és feladata.

1.§.

/1/ A Magyar Tudományos Akadémia /továbbiakban: Akadémia/ a Magyar Népköztársaság legfelsőbb tudományos testülete.

/2/ Az Akadémia célja hogy a dialektikus materializmus alapján a tudományok valamennyi ágának művelésével, azok fejlesztésével, művelésük megszervezésével és támogatásával, továbbá az eredmények gyakorlati hasznosításának elősegítésével és a tudomány minden eszközeivel hozzájáruljon a Magyar Népköztársaság, társadalmi, népgazdasági és művelődési feladatainak megvalósításához, a szocialista társadalmat építő népek fejlődéséhez, valamint a tudománynak az egész emberiség érdekét szolgáló előrehaladásához.

2.§.

/1/ Az Akadémia feladata az egész magyar tudományos kutatás elvi irányítása, a kutató munka összehangolása, továbbá a tudományos munka és a gyakorlati élet alkotó együttműködésének előmozdítása.

/2/ Az Akadémia az előző bekezdésben meghatározott feladatából adódóan különösen gondoskodik:

- a./ a hazai tudományos kutatás fő irányainak megállapításáról és ezek érvényesítésének ellenőrzéséről;
- b./ az országos több évre szóló /távlati/ tudományos kutatási terv, és ennek alapján az országos éves tudományos tervek megvalósításáról;
- c./ az Akadémia éves tudományos kutatási tervének elkészítéséről és a jóváhagyott terv végrehajtásáról;
- d./ a hazai tudományos munkát végző személyek fejlődésének elősegítéséről, tudományos munkájuk támogatásáról, a tudományos utánpótlás feltételeinek biztosításáról;

e./ az országos jelentőségű tudományos eredmények és a folyamatban lévő tudományos kutatásra vonatkozó adatok nyilvántartásáról;

f./ a magyar tudomány nemzetközi kapcsolatainak ápolásáról.

/3/ Az Akadémia e feladatait valamennyi szervének együttműködésével az egyes kutatók javaslatainak figyelembe vételével és az illetékes állami szervekkel egyetértésben látja el.

3.§.

/1/ Az Akadémia saját tudományos terve megvalósítása érdekében a szervezetéhez tartozó kutatóintézetekben /csoportokban, laboratóriumokban/ tudományos kutatást folytat.

/2/ Szükséghez képest akadémiai tudományos kutatást lehet végezni egyes minisztériumok felügyelete alá rendelt intézmények keretében is.

4.§.

Az Akadémia saját kezdeményezéséből, vagy a Minisztertanács, a minisztériumok, továbbá más állami szervek megkeresésére véleményt nyilvánít a népgazdasági terv elkészítésével kapcsolatos - egyéb fontos - tudományos kérdésben.

5.§.

Az Akadémia

a./ támogatja az intézeti, kollektív és egyéni tudományos kutatást, tudományos művek elkészítésére megbízást ad;

b./ a tudományos kutatások eredményeinek ismertetésére és a tudományos kérdések megvitatására előadóüléseket, kongresszusokat, tudományos ülészeket és előadásokat rendez, tudományos könyveket és folyóiratokat ad ki, külföldi tudományos munkák kiadásáról gondoskodik;

c./ biztosítja, hogy a magyar tudomány képviselői kapcsolatot tartsanak külföldi tudósokkal, résztvegyenek külföldi tudományos kongresszusokon, ülészekokon, előadásokon, tanulmányutakat tegyenek és megismerjék a haladó hagyomány eredményeit; alkalmat ad arra, hogy külföldi tudósok az Akadémia munkájában megfelelően résztvehessenek;

d./ az Akadémia a tudományos ismeretek terjesztésével tervszerűen közreműködik dolgozó népünk műveltségi színvonalának emelésében, evőgből felügyeletet gyakorol a hatás-

körébe utalt tudományos és műszaki egyesületek, illetőleg társaságok felett és állandó kapcsolatban áll az erre hivatott egyéb egyesületekkel és más társadalmi szervezetekkel.

II. FEJEZET.

Az Akadémia szervezete.

6.§.

/1/ Az Akadémia szervezete:

- a./ a közgyűlés;
- b./ az Elnökség;
- c./ az elnök, a három alelnök, a főtitkár és az akadémiai titkárok;
- d./ az osztályok;
- e./ az osztályvezetőségek;
- f./ az Akadémia felügyelete alá tartozó kutatóintézetek, kutatócsoportok, laboratóriumok, az Akadémia Könyvtára, dokumentációs központok;
- g./ a bizottságok.

/2/ Az Elnökség munkáját az Elnökségi Titkárság; az osztályok munkáját pedig a szaktitkárságok segítik elő.

/3/ Az Akadémiára háruló államigazgatási teendőket az Akadémia Hivatalának szervei látják el.

/4/ Az Akadémia szervezetéhez és felügyelete alá tartoznak még:

- a./ az Akadémiai Kiadó;
- b./ az Akadémia egyéb vállalatai.

7.§.

Az Akadémia felügyeletet gyakorol:

- a./ a Tudományos Minősítő Bizottság felett, továbbá
- b./ a tudományos és műszaki szövetségek, egyesületek és társaságok felett.

III. FEJEZET.

A tagok választása, jogaik és kötelezettségeik.

8.§.

/1/ Az Akadémia tagjai: tiszteleti, külső, rendes és levelező tagok. Minden tag valamelyik osztályba tartozik.

/2/ Az Akadémia rendes és levelező tagjainak számát az Elnökség évenként állapítja meg.

/3/ A tagok megválasztására az illetékes osztályok javaslatai alapján az Elnökség tesz előterjesztést a közgyűlésnek. Az osztály a javaslatot kettő, vagy több tagjának ajánlása alapján teszi meg. Az Elnökség ajánlásra vonatkozó előterjesztését az Akadémia tagjainak a közgyűlés előtt meg kell küldeni.

/4/ Az Akadémia tagjainak választására állami és társadalmi szervek is tehetnek javaslatot az Elnökségnek, amelyeket véleményezés végett meg kell küldeni az illetékes osztálynak.

9.§.

/1/ Tiszteleti tagok azok köréből választhatók, akik a tudomány területén különösen kiemelkedő érdemeket szereztek. Tiszteleti taggá külföldi is választható.

/2/ Külső tagokká a magyar tudomány számára jelentős munkásságuk alapján külföldi tudósok választhatók.

alkalmaz
/3/ Rendes tagokat kiemelkedő tudományos eredményeket elérő levelező tagok közül lehet választani.

/4/ Levelező taggá kiváló tudományos eredményeik alapján a tudományok doktorai választhatók.

10.§.

/1/ Akit rendes, vagy levelező taggá választottak, köteles megválasztásától számított egy év alatt az osztályának tárgykörébe tartozó székfoglaló értekezést előterjeszteni; indokolt esetben az értekezés előterjesztésére az Elnökség határidő hosszabbítást adhat.

/2/ A rendes és levelező tagok tagsági jogaikat a székfoglaló előadás megtartásával, a tiszteleti és külső tagok megválasztásukkal szerzik meg.

/3/ Az Akadémia Elnöksége a tagsági jogok megszerzése után a tag részére oklevelet ad.

11.§.

/1/ Az Akadémia tagjainak kötelessége tudományuk művelése és fejlesztése, résztvesznek az Akadémia tudomány-szervező munkájában és elősegítik a tudományos eredmények hasznosítását.

/2/ Az Akadémia tagjai résztvesznek az Akadémia közgyűlésén, osztályüléseken, felolvasó üléseken, ankétokon.

12.§.

/1/ A tiszteleti, rendes és levelező tagoknak osztályuk ülésein szavazati joguk van. A közgyűlésen szavazati jog a tiszteleti és a rendes tagokat illeti meg.

/2/ Az Akadémia rendes és levelező tagjai ebben a minőségükben külön akadémia illetményben részesülnek.

/3/ A tagsági joguk birtokában lévő tagok tagságuk minőségéhez képest: "a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti, külső, levelező tagja" megjelölést használhatják. A rendes tagot az "akadémikus" megjelölés illeti meg.

13.§.

/1/ Az akadémiai tagság megszűnik a tag halálával, vagy a tagságról való lemondással.

/2/ Az Elnökség az illetékes osztályülés előterjesztésére kizárhatja az Akadémia tagjai közül azt a tagot, aki olyan magatartást tanúsít, amely őt a tagságra méltatlanná teszi. Az osztályülés előterjesztését a jelenlévő tagok kétharmada szótöbbségével, titkos szavazással határozza el. Az Elnökség határozathozatal előtt a tagnak a lehetőséghez képest alkalmat ad írásbeli, vagy szóbeli nyilatkozat tételére.

/3/ A kizárt tag az Elnökség határozata ellen a közgyűléshez fellebbezhet, a fellebbezés elintézéséig azonban tagsági jogait semmi vonatkozásban sem gyakorolhatja.

IV. FEJEZET.

A közgyűlés.

14.§.

/1/ A közgyűlés az Akadémia legfőbb szerve.

/2/ A közgyűlésen az Akadémia tiszteleti és rendes tagjai szavazati joggal, a levelező és külső tagjai tanácskozási

és indítványozási joggal vesznek részt. Az Elnökség /18.§./2/bek./, valamint az osztályvezetőségek tagjainak akkor is szervezeti joguk van, ha levelező tagok.

/3/ Közgyűlést az Akadémia évi Nagygyűlése keretében kell tartani. Az Elnökség közgyűlést bármikor összehívhat. Az Akadémia tagjai egyharmadának írásbeli javaslatára az Elnökség köteles a közgyűlést összehívni.

/4/ A közgyűlést az Akadémia elnöke vezeti.

/5/ A közgyűlést az Akadémia elnökének akadályoztatása esetén az Elnökség által kijelölt alelnök, ha pedig az alelnökök is akadályoztatva vannak, az az elnökségi tag vezeti, akit az Elnökség ezzel megbiz.

15.§.

/1/ A közgyűlés hatáskörébe tartozik:

- a./ az Akadémia működésére, a tudományos terv egészének és annak megvalósítását elősegítő gazdasági tervek teljesítésére vonatkozóan a főtitkár útján előterjesztett elnökségi beszámoló megvitatása és jóváhagyása;
- b./ az országos tudományos terv fő irányelveinek meghatározása;
- c./ az Akadémia alapszabályainak megállapítása, illetőleg módosítása;
- d./ az elnök, a három alelnök, főtitkár, az akadémiai titkárok és az Elnökség nyolc tagjának választása;
- e./ új tagok választása;
- f./ az Elnökség kizáró határozata elleni fellebbezések elbírálása.

/2/ A közgyűlés határoz minden olyan fontos ügyben, amelyek az Akadémia működési körébe tartoznak, illetőleg azokban, amelyeket az Elnökség a közgyűlés elé terjeszt.

16.§.

/1/ A közgyűlés az elnököt és az alelnököket az Akadémia belföldi tiszteleti és rendes tagjai sorából választja. Elnökségi taggá tiszteleti, rendes és levelező tagok választhatók.

/2/ A főtitkárt és az akadémiai titkárokat az Akadémia rendes vagy levelező tagjai közül kell választani.

/3/ Az előző bekezdésekben felsoroltak megválasztása három évre szól. Jelölésükre a közgyűlés az ülés elején a szavazásra jogosult tagok sorából öttagú jelölő bizottságot küld ki.

17.§.

/1/ A közgyűlés határozatképes, ha azon a szavazásra jogosult tagoknak legalább fele jelen van. Határozatképtelenség esetében 15 napon belül újabb közgyűlést kell összehívni, amely tekintet nélkül a megjelent tagok számára, határozatképes.

/2/ A közgyűlés határozatait általában nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetében az elnök dönt.

/3/ A közgyűlés titkos szavazással választja a tagokat és 15.§-ban felsoroltakat, továbbá titkosan szavaz a tagok kizárása tárgyában.

/4/ A tagok választásához és a kizáráshoz a szavazásra jogosult jelenlévő kétharmad szótöbbsége szükséges.

V. FEJEZET.

Az Elnökség.

18.§.

/1/ Az Akadémia állandó és folyamatos működését az Elnökség irányítja.

/2/ Az Elnökség tagjai: az elnök, a három alelnök, a főtitkar, az osztályelnökök, az akadémiai titkárok és a választott nyolc elnökségi tag.

19.§.

Az Elnökség hatáskörébe tartozik:

- a./ a közgyűlés előkészítése, az Akadémia működéséről szóló közgyűlési beszámoló elkészítése, a közgyűlés határozatainak végrehajtása;
- b./ az osztályok tudományos terveinek felülvizsgálása, jóváhagyása és az Akadémia egységes tudományos tervének elkészítése;
- c./ az osztályok működésének ellenőrzése;
- d./ az Akadémia pénzügyi, beruházás, létszám és egyéb kereténak az osztályok közötti felosztása.

20.§.

/1/ Az Elnökség havonta leglább egy ülést tart. Az ülést az elnök hívja egybe.

/2/ Az Elnökség határozatát egyszerű szótöbbséggel hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

VI. FEJEZET.

Az elnök, az alelnökök, a főtitkár és az akadémiai titkárok.

21.§.

/1/ Az Akadémia munkáját az elnök irányítja.

/2/ Az elnök hatáskörébe tartozik:

- a./ az Akadémia képviselete;
- b./ az Akadémia által az állami szervekhez benyújtandó jelentések, javaslatok elkészítése és előterjesztése, ~~szervekhez~~ az állami szervektől érkező megkeresések és megbízások elintézésé; ~~;~~
- c./ az Akadémia tudományos intézetei, intézményei, vállalatai és a hivatali szervezetek felett a felügyelet gyakorlása; továbbá ezen szerveknél kinevezési /alkalmazási és megbízási/ és felmentési jog gyakorlása;
- d./ az akadémiai bizottságok elnökeinek és titkárainak, valamint az akadémiai intézetek Tudományos Tanácsa vezetőinek és tagjainak megbízása;
- e./ javaslattétel kitüntetésekre, továbbá kitüntető járandóságok adományozására;
- f./ az osztályok javaslatai alapján külföldi kiküldetések engedélyezése és külföldiek meghívása;
- g./ az Akadémia ügyrendjének megállapítása és az osztályvezetőiségek javaslata alapján az Akadémia tudományos intézeteinek szervezeti és működési szabályzatának jóváhagyása.

/3/ Az elnök az Akadémia igazgatási körébe tartozó bármely ügyet a saját hatáskörébe vonhat, illetőleg azokban az intézkedést és döntést magának tarthatja fenn, kivéve a közgyűlés és az Elnökség hatáskörébe utalt ügyeket.

22.§.

/1/ Az elnököt akadályoztatása esetén az általa kijelölt alelnök helyettesíti.

/2/ Az elnök a hatáskörébe tartozó egyes ügyek, vagy ügykörök ellátásával az alelnököket bízhatja meg.

23.§.

/1/ Az elnök a saját hatáskörébe tartozó ügyek, vagy ügykörök ellátásával a főtitkárt bízhatja meg.

/2/ A főtitkár:

- főtitkár helyettesítése*
- a./ ~~az elnök~~ támogatja az elnököt feladatai ellátásában; irányítja az osztálytitkárok útján az osztályok tudományos munkáját; vezeti az Akadémia hivatali szerveit;
- b./ gondoskodik az Elnökség munkájának folyamatosságáról, előkészíti az Elnökség üléseit;
- c./ biztosítja a közgyűlés és az Elnökség határozatainak végrehajtását, illetőleg kiadja a végrehajtáshoz szükséges utasításokat és intézkedéseket;
- d./ az elnök által rá ruházott hatáskörben gyakorolja a felügyeletet, a kinevezési és felmentési jogkört az Akadémia intézeteit, intézményeit; vállalatait és hivatali szerveit illetően;
- e./ összehangolja az osztályok munkáját;
- f./ szerkeszti az Akadémiai Értesítőt.
- feladat a hivatali szervek ellátására*
- tudomány*

24.§.

/1/ Az akadémiai titkárok számát és feladatkörét a közgyűlés határozza meg.

/2/ A főtitkárnak a közgyűlés által meghatározott ügykörben az akadémiai titkárok nyújtanak segítséget; ezekben az ügyekben az akadémiai titkárok a főtitkár jogkörében járnak el.

25.§.

/1/ Az Elnökség munkájával kapcsolatos ügyviteli teendőket az Elnökségi Titkárság látja el. Az Elnökségi Titkárság közvetlenül a főtitkár vezetése alá tartozik; vezetőjét az Akadémia elnöke nevezi ki.

/2/ Az Elnökségi Titkárság feladatát képezi a közgyűlés, nagygyűlés és az elnökségi ülések napirendjének továbbá az Elnökség elé kerülő ügyek előkészítése; a tudományos tervezésre vonatkozó módszertani irányelv kidolgozása; az osztályok tervezésének koordinálása; a tervek jóváhagyására való előkészítés; segítségnyújtás az Akadémia tudományos-politikai munkájában; az elnökségi határozatok végrehajtásának ellenőrzése és mindazon ügyek, amelyeket az Elnökség hatáskörébe utal.

VII. FEJEZET.

Az osztályok, az osztályülés, az osztályvezetőségek.

26. §.

Az Akadémia tudományos feladatait az osztályok, továbbá az osztályok irányítása alá tartozó intézetek és bizottságok útján látja el.

27. §.

/1/ Az Akadémia osztályai:

- I. Nyelv-és Irodalomtudományok Osztálya,
- II. Társadalmi és Történeti Tudományok Osztálya,
- III. Matematikai és Fizikai Tudományok Osztálya,
- IV. Agrártudományok Osztálya,
- V. Biológiai és Orvosi Tudományok Osztálya,
- VI. Műszaki Tudományok Osztálya,
- VII. Kémiai Tudományok Osztálya,

/2/ Az osztályvezetőségek javaslatára az Akadémia Elnöksége az egyes tudományos osztályok mellett önálló csoportokat szervezhet, megállapítja azok feladatát, valamint működési körét, és a megbizta a csoportok vezetőit. A csoportok tudományterületükön osztály jelleggel működnek.

28. §.

/1/ Az osztályok tagjai negyedévenként legalább egyszer osztályülést tartanak. Az osztályülést az osztályelnök hívja össze és vezeti; akadályoztatása esetén az osztálytitkár helyettesíti.

/2/ Az osztályülésen az osztályba tartozó tiszteleti, rendes és levelező tagoknak részvételi és szavazati joguk van. A rendes és levelező tagok osztályülésen való részvétele a tagságból folyó kötelezettség.

/3/ Az osztályülés választja három évre az osztály vezetőséget, az osztályelnököt és az osztálytitkárt az osztály tagjai sorából. Osztályelnökké csak tiszteleti, vagy rendes tagot lehet választani.

/4/ Az osztályülés:

a./ megtárgyalja az osztályvezetőség által eléje terjesztett kérdéseket;

b./ előadó üléseket rendez;

c./ dönt új tagok jelölése tárgyában.

/5/ Az osztályülések zártak, kivéve a nyilvános előadó üléseket. Az osztályülésre a bizottságok tagjait, esetleg más szakértőket is meg lehet hívni. Előadó ülésen - az osztályvezetőség határozatával - az Akadémiához nem tartozók is bemutathatják, illetőleg előadhatják tudományos munkájukat.

29.§.

/1/ Az osztály, valamint az osztály által képviselt tudománysszakokhoz tartozó bizottságok és intézetek működésének folyamatos irányítását és ellenőrzését az osztályvezetőség végzi.

/2/ Az osztályvezetőség tagjai: az osztályelnök, az osztálytitkár és azok akiket az osztály az osztályvezetőség tagjaivá választ.

/3/ Az osztályvezetőség választott tagjainak száma háromnál kevesebb és nyolcnál több nem lehet.

/4/ Az osztályvezetőség havonta legalább egy ülést tart. Határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

30.§.

/1/ Az osztályvezetőség hatásköre:

a./ az osztály távlati tudományos terveinek elkészítése és jóváhagyás után a tervek végrehajtásához az előfeltételek biztosítása;

- b./ az osztály évi tudományos terveinek és annak megvalósítását elősegítő gazdasági tervek elkészítése az Elnökség által az osztály részére megállapított keretek között; jóváhagyás után a terv végrehajtásának ellenőrzése;
- c./ az osztály által képviselt tudományág körébe tartozó tudományos munkásságot végző személyek fejlődésének figyelemmel kísérése; a tudósképzést érintő kérdésekben javaslattétel a Tudományos Minősítő Bizottságnak; vélemény nyilvánítás, egyetemi, főiskolai és egyéb tudományos intézmények személyi kérdéseiben; javaslat-tétel kormánykitüntetésekre;
- d./ az osztály tudományterületéhez tartozó akadémiai kutató intézetek és egyesületek, valamint bizottságok munkájának irányítása és ellenőrzése;
- e./ az osztály által képviselt tudományterületekben elért eredmények ismertetésének és felhasználásának elősegítése; az osztály könyvkiadási terveinek elkészítése.

/2/ Az osztályvezetőség látja el mindazokat a feladatokat, és véleményt nyilvánít minden olyan kérdésben, amelyet az Elnökség hatáskörébe utal.

/3/ Az osztályvezetőség működéséről rendszeresen beszámol az osztályülésnek és évenként jelentést tesz az Elnökségnek.

31.§.

/1/ Az osztály élén az osztályelnök áll.

/2/ Az osztályelnök irányítja az osztály által képviselt tudományterületekkel összefüggő ügyeket, megbizta a bizottságok tagjait.

/3/ Az osztályelnök az osztályvezetőségnek rendszeresen beszámol az Elnökség határozatairól.

32.§.

/1/ Az osztályelnököt feladatai ellátásában az osztálytitkár támogatja.

/2/ Az osztálytitkár gondoskodik az osztály munkájának folyamatosságáról, előkészíti az osztályvezetőség üléseit, állandó figyelemmel kíséri és ellenőrzi az osztályhoz tartozó intézetek és bizottságok tevékenységét és segíti ezeket munkájuk feltételeinek biztosításában, irányítja és ellenőrzi a szaktitkárságot.

/3/ Az osztályra vonatkozó határozatokat az osztálytitkár hajtja végre; az osztályvezetőségi ülésen a határozatok végrehajtásáról rendszeresen beszámol.

33.§.

/1/ Az osztály tudományszervező munkáját és ügyvitelét az osztálytitkár irányításával a szaktitkárság végzi. A szaktitkárság folyamatos ügyvitelét a szaktitkár biztosítja.

/2/ A szaktitkárság feladata az osztályülések, az osztályvezetőségi ülések, a tudományterületükhöz tartozó bizottsági ülések, tudományos ülésszakok előkészítése; a jóváhagyott határozatok végrehajtásának biztosítása és segítségnyújtás az osztály tudománypolitikai munkájához.

/3/ A szaktitkárt az osztályvezetőség javaslata alapján az Akadémia főtitkára nevezi ki.

VIII.FEJEZET.

Az Akadémia intézetei és intézményei.

34.§.

/1/ Az Akadémia tudományos kutatási tervét a felügyelete alá tartozó tudományos kutató intézetek /csoportok, laboratóriumok, egyes kutatók/ közreműködésével oldja meg; szükséghez képest egyes feladatok megoldásában érdekelt minisztériumok felügyelete alá tartozó intézmények is közreműködnek.

/2/ Az Akadémia tudományos kutató intézetei a vonatkozó állami határozatok és az Akadémia elnöke által jóváhagyott működési szabályzat alapján fejtik ki tevékenységüket.

/3/ Az Akadémia elnöke a felügyelete alá tartozó kutató intézeteket az osztályvezetőség útján irányítja és ellenőrzi.

/4/ A tudományos kutató-intézetek keretében a tudományos munka eredményességének előmozdítása érdekében dokumentációs központok szervezhetők.

35.§.

/1/ A kutató intézet az igazgató vezetése alatt áll. Az igazgató felelős az intézet vezetéséért és működéséért. Az igazgató az Akadémia illetékes osztályvezetőségének közvetlen felügyelete, irányítása és ellenőrzése alá tartozik.

/2/ Az igazgató tudományos munkájának irányításában

az intézet Tudományos Tanácsa támogatja. A Tudományos Tanács tagjainak számát és összetételét az intézet szabályzata állapítja meg.

/3/ A Tudományos Tanács az igazgató tanácsadó testülete. Vezetőjét és tagjait az illetékes osztályvezetőség javaslata alapján az Akadémia elnöke bizza meg.

36.§.

/1/ A tudományos ismeretek terjesztését és a tudományos munka előmozdítását szolgálja az Akadémia Könyvtára.

/2/ Az Akadémia Könyvtárának szervezetét és igazgatását, a könyvtári állomány használatának módozatait, fejlesztésének eszközeit az erre vonatkozó külön rendelkezések állapítják meg.

/3/ Az Akadémia Könyvtára az Akadémia elnökének közvetlen felügyelete alatt működik.

IX. FEJEZET.

A bizottságok.

37.§.

/1/ Az Elnökség és az osztályvezetőségek egyes tudományos kérdések megvizsgálására, továbbá egyes feladatok rendszeres, vagy esetenkénti ellátására bizottságokat szervezhetnek és küldhetnek ki. Az Elnökségi bizottságok közvetlenül az Elnökség, az osztálybizottságok az osztályvezetőség közvetlen irányítása alá tartoznak. A bizottságok az Elnökségnek, illetőleg az osztályvezetőségek javaslattervő szervei.

/2/ Meghatározott tudományterületek körébe tartozó feladatok rendszeres ellátására bizottságokat, illetőleg komplex-bizottságokat kell szervezni. Az osztályvezetőség a bizottsági feladatok ellátására felkérheti az akadémiai kutató intézetek Tudományos Tanácsait is.

/3/ A bizottság illetőleg komplex-bizottság elnökét és titkárait - az osztályvezetőség előterjesztésére - egy évi időtartamra az Akadémia elnöke, tagjait pedig az osztályelnök bizza meg.

a bizottság /4/ A bizottság, illetőleg komplex-bizottság munkájáért az osztályelnök felelős. A bizottság elnökét az Akadémia rendes, vagy levelező tagjai közül kell kijelölni.

38.§.

A bizottság és komplex-bizottság ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket az osztályvezetőség hatáskörébe utal; megvitatja a tudományterület elvi és szakmai kérdéseit; vitaüléseket, tanácskozásokat, felolvasóüléseket, kongresszusokat, tudományos ülésszakokat készít elő; beszámoltatja az aspiránsokat és ösztön -

dijasokat; javaslatokat készít az illető tudománynak érdemi és szervezeti kérdéseire vonatkozóan.

39.§.

/1/ Az osztályvezetőségek egyes konkrét feladatok elvégzésére a bizottságok mellé albizottságokat /munkabizottságokat/ szervezhetnek.

/2/ Az albizottság elnökét és tagjait - az illetékes bizottság elnökének előterjesztésére - legfeljebb egy évi időtartamra az osztályelnök bizza meg.

40.§.

A bizottságok, illetőleg az albizottságok munkájába a tagokon kívül más szakértők is bevonhatók.

X.FEJEZET.

Tudományos ülések.

41.§.

/1/ Az Akadémia minden évben nagygyűlést rendez, amelynek keretében kiemelkedő fontosságú tudományos kérdéseket vitat meg és megtartja évi rendes közgyűlését.

/2/ A nagygyűlés keretében osztályüléseket kell tartani és azokon az osztályok megvitatják az osztálytitkári beszámolót.

42.§.

/1/ Az Akadémia céljainak megvalósítása érdekében kongresszusokat, tudományos ülésszakokat és egyéb tudományos előadásokat rendez, melyekre meghívhat külföldi tudósokat is.

/2/ A kongresszusok és tudományos előadások célja, hogy előmozdítsák a tudomány fejlődését, a tudomány problémáit a tudományos és gyakorlati szakemberek széleskörű bevonásával megvitassák továbbá ismertessék a magyar tudomány eredményeit.

XI.FEJEZET.

Az Akadémia szerepe a tudósképzésben.

43.§.

/1/ Az Akadémia irányítja és ellenőrzi a tudósképzést.

/2/ Az Akadémia a tudósképzéssel kapcsolatos feladatokat az Elnökség irányításával és az Akadémia többi szerveinek közreműködésével a Tudományos Minősítő Bizottság útján látja el.

/3/ A Tudományos Minősítő Bizottság szervezetét és működését külön jogszabályok állapítják meg.

/4/ A Tudományos minősítésekkel kapcsolatos intézkedések egységes előkészítését és végrehajtását a Tudományos Minősítő Bizottság Titkársága az Akadémia osztályainak közreműködésével látja el.

44.§. *művelők*

Az Akadémia tudományos művelők ösztöndíjak és kutató prémiumok kitűzésével, továbbá pályázatok közzétételével is támogatja.

XII. FEJEZET. *hivatali ügyek*

Az Akadémia hivatali szervei.

45.§.

/1/ Az Akadémia hivatali szervezete közvetlenül a főtitkár irányítása és felügyelete alatt működik. A főtitkár a hivatal egyes szerveinek irányítását az illetékes akadémiai titkárra átruházhatja.

/2/ Az Akadémia hivatali szerveinek főtitkárja javaslatára az elnök nevezi ki.

/3/ A hivatali szervek feladata, hogy az Elnökség által jóváhagyott tervek alapján gondoskodják az Akadémia osztályainak, intézeteinek és intézményeinek zavartalan működéséhez szükséges feltételek biztosításáról; az Akadémia felügyelete alá tartozó vállalatok irányításáról, továbbá ellátja az Akadémia működésével kapcsolatos államigazgatási teendőket.

/4/ A hivatali szervek részletes feladatait, valamint az osztályokkal és az Akadémia felügyelete alá tartozó intézetekkel és intézményekkel való kapcsolatait az Elnökség által jóváhagyott ügyrend állapítja meg.

XIII. FEJEZET.

Könyv-és Folyóiratkiadás, egyéb vállalati tevékenység.

46.§.

/1/ Az Akadémia a kutatás eredményeinek ismertetése érdekében meghatározott terv szerint tudományos könyveket és folyóiratokat ad ki. Az osztályok könyv és folyóirat kiadás tervét a Könyv-és Folyóiratkiadó Bizottság /Elnökségi Bizottság/ javaslata alapján az Elnökség hagyja jóvá. Az Akadémia a könyv és folyóiratkiadási tervének teljesítését az Akadémiai Kiadó útján biztosítja.

/2/ Az Akadémia az egyes tudományos kutatási feladatok gyakorlati megvalósítása, valamint a tudományos kutatáshoz szükséges eszközök előállítására érdekében vállalatokat tart fenn.

XIV. FEJEZET.

Vegyes intézkedések.

47.§.

A tanácskozó tagok az Akadémiának azok a korábbi tagjai, akiket az Akadémia újjáalakulása során nem választottak meg újból és az átmeneti rendelkezések értelmében ily tagokká váltak. A tanácskozó tagoknak a közgyűlésen és a zárt osztályüléseken részvételi joguk nincs, akadémiai tisztségekre nem választhatók. A tanácskozó tagok "az Akadémia tanácskozó tagja" címet továbbra is használhatják.

48.§.

/1/ Az Akadémia alapszabályait a közgyűlés módosíthatja.

/2/ Az alapszabály módosítása iránt javaslatot tehet az Elnökségnek az Akadémia tisz olyan tagja, aki a közgyűlésen szavazati joggal bír. Az Elnökség a javaslatot véleményével el látva a közgyűlés elé terjeszti.

/3/ Az alapszabály módosítása felől a közgyűlés csak akkor határozhat, ha a szavazati joggal bíró tagok fele jelen van. A módosítást elfogadó határozathoz a jelenlévők kétharmad szótöbbsége szükséges.

49.§.

A közgyűlés által elfogadott és a Népköztársaság Elnöki Tanácsa által jóváhagyott alapszabály képezi az Akadémia ügyrendjének alapját, amelyet az Elnökség hagy jóvá.

1/a

J e g y z é k

azokról a kérdésekről, amelyek elnökségi döntést igényelnek az alapszabályba való felvétel céljából.

Az alapszabály tervezet elkészítése során felmerültek a következő kérdések:

Á l t a l á b a n:

1./ Szükséges-e az alapszabályba felvenni, hogy a közgyűlés határozatát követően az Akadémia elnökét a Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a három alelnököt és az Akadémia főtitkárát a Minisztertanács tisztségükben megerősítse.

2./ Az alapszabályok meghatározzák-e, hogy az akadémiai titkárok egyike a főtitkár állandó helyettese?

R é s z l e t e i b e n:

1./ ad. 10. §. /1/ bekezdéshez. A III. osztály osztályvezetősége javasolja, hogy "a rendes, vagy levelező taggá választottak a megválasztástól számított egy év alatt legyenek kötelesek székfoglaló értekezést előterjeszteni".

2./ ad. 29. §. /2/ bekezdéshez. "Az elnökségi tagok azon osztálynak, amelynek mint akadémiai tagok a tagjai, az osztályvezetőségi tagokkal egyenlő jogokkal vesznek részt az osztályvezetőségi ülésen."

3./ ad. 12. §. /1/ bekezdéshez. A VI. Osztály osztályvezetősége javasolja, hogy "rendes tagok választásánál a rendes tagok, levelező tag választásánál valamennyi tag szavazzon."

-----

ki az a part? Medelhorits János.

fejrel

Az alapszabálytervezet mellékleteként szereplő jegyzékben tévedés folytán a III. osztály 10.§. /1/ bekezdéséhez tartozó módosító javaslata hibásan került a szövegbe. A helyes szöveg a következő:

"A rendes, vagy levelező taggá választottak a megválasztástól számított 2 év alatt legyenek kötelesek székfoglaló értekezést előterjeszteni."